

ЗАКОН ЗА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ

Обнародван, ДВ, бр. 36 от 9 .май 1972 г., изм., бр. 43 от 1975 г., бр. 12 от 1977 ., бр. 61 от 1981 г., бр.94 от 1986 г., бр. 10 от 1990 г., бр. 59 от 1992 г., бр. 112 от 1995 ., бр. 28 от 1996 г., бр. 54 от 2000

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда научните степени и звания, условията и реда за тяхното даване и отнемане с цел да съдействува за развитие на науката и за приложение на нейните постижения в практиката.

(2) Този закон не урежда академичните звания.

Чл. 2. (1) Научните степени са:

а) (изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) доктор и

б) доктор на науките.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Българската академия на науките и висшите училища могат да дават със съгласието на Висшата атестационна комисия научна степен "почетен доктор" на чужди граждани с висше образование, които имат заслуги за развитие на науката и за укрепване на културните връзки с Народна република България.

Чл. 3. (1) Научните звания са:

а) асистент; научен сътрудник;

б) доцент; старши научен сътрудник II степен;

в) професор; старши научен сътрудник I степен.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 1975 г., бр. 112 от 1995 г.) На лицата, които преподават специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата, както и на лицата, които преподават на неспециалисти чужди езици, физкултура и спорт или организация за защита на населението и народното стопанство, се дава научното звание "преподавател".

II. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ

Чл. 4. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Научните степени "доктор" и "доктор на науките" се дават на лица с висше образование, които са защитили дисертационен труд.

(2) Дисертационен труд може да бъде:

а) научноизследователски труд, отпечатан изцяло или в съществени негови части;

б) оригинално творческо научно постижение (откритие, изобретение, конструкторска, технологическа, проектантска или друга научноприложна разработка), което е внедрено.

(3) Дисертационният труд може да бъде и част от колективен труд, ако изрично е посочено, че тя е създадена от кандидата.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Защитата за получаване на научна степен "доктор" се предхожда от полагане на определени изпити. Това изискване не се отнася за лицата, хабилитирани в съответната научна област.

Чл. 5. (1) Дисертационните трудове трябва да бъдат насочени към решаване на научни или научноприложни проблеми, да съответствуват на съвременните постижения на науката и практиката и творчески да ги развиват.

(2) Дисертационните трудове трябва да съдържат:

а) (изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) за получаване на научна степен "доктор" - научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва също да показва, че кандидатът има задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания;

б) за получаване на научна степен "доктор на науките" - теоретични обобщения и решения на големи научни или научноприложни проблеми, които съответствуват на съвременните постижения и представляват значителен оригинален принос в науката.

Чл. 6. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Дисертационните трудове за получаване на научна степен "доктор" се подготвят чрез докторантура или самостоятелно, а за "доктор на науките" - самостоятелно.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Основна форма за организирана подготовка на висококвалифицирани специалисти за научноизследователска и педагогическа работа е докторантурата. Чрез докторантура се подготвят висококвалифицирани специалисти и за нуждите на управлението и производството.

(2) Докторантурата е редовна и задочна.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 94 от 1986 г., изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г., изм. - ДВ, бр. 54 от 2000 г.)

Министерският съвет утвърждава държавни изисквания за приемане и обучение на докторантите.

III. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ

Чл. 9. (1) Научните звания "асистент" и "научен сътрудник" се дават на лица с висше образование, не по-възрастни от 35 години, а за лицата с научна степен - от 40 години, които имат постижения в науката или в практиката.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 43 от 1975 г., бр. 112 от 1995 г.) Изискването за възраст се отнася и за научното звание "преподавател", с изключение на преподавателите по специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата.

Чл. 10. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Научното звание "старши научен сътрудник II степен" се дава на лица с научна степен, които освен труда, въз основа на който са получили научна степен "доктор", имат и други отпечатани научни изследвания или оригинални творчески постижения на високо научно равнище.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Научното звание "доцент" се дава на лица с научна степен, които освен труда, въз основа на който са получили научната степен "доктор", имат и други отпечатани научни изследвания или оригинални творчески постижения на високо научно равнище, при осигурен минимум педагогическа дейност, определен с правилник.

Чл. 12. Научното звание "доцент" или "старши научен сътрудник II степен" може да бъде дадено и на лице с висше образование, което няма научна степен, но е високо-квалифициран специалист от практиката или има продължителен научнопедагогически или научноизследователски стаж и отговаря на останалите изисквания. В тези случаи кандидатът представя хабилитационен труд.

Чл. 13. Научното звание "старши научен сътрудник I степен" се дава на лица с висше образование, които имат отпечатани значителни научни изследвания или оригинални творчески постижения на особено високо научно равнище.

Чл. 14. Научното звание "професор" се дава на лица с висше образование, които имат отпечатани значителни оригинални научни изследвания или оригинални творчески постижения на особено високо научно равнище, при осигурен минимум педагогическа дейност, определен с правилник.

Чл. 15. В случаите по чл. 13 и 14 кандидатите, които нямат научна степен "доктор на науките", представят хабилитационен труд.

Чл. 16. (1) Хабилитационните трудове и другите научни изследвания и творчески постижения по чл. 10-15 трябва да бъдат насочени към решаване на научни или на научно приложни проблеми, свързани с нуждите на социалистическото развитие на страната, да съответствуват на съвременните постижения на науката и практиката и творчески да ги развиват.

(2) Хабилитационният труд може да бъде и част от колективен труд, ако изрично е установено, че тя е създадена от кандидата.

(3) Хабилитационният труд след получаване на научна степен не може да бъде защитаван като дисертационен.

Чл. 17. Когато се преценяват кандидатите за научни звания по чл. 10-14, се вземат предвид всички представени от тях научни изследвания и творчески постижения, както и техните политически и морални качества.

IV. РЕД ЗА ДАВАНЕ И ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И ЗВАНИЯ

Чл. 18. (1) Научните степени и научните звания "старши научен сътрудник II степен", "доцент", "старши научен сътрудник I степен" и "професор" се дават от научните комисии на Висшата атестационна комисия по предложение на научните съвети на съответните научни организации.

(2) (Нова - ДВ, бр. 10 от 1990 г.) Когато кандидатите за научни звания по предходната алинея притежават съответната научна степен, научните звания "старши научен сътрудник II степен", "доцент", "старши научен сътрудник I степен" и "професор" се дават от научните съвети на научните организации, в състава на които има най-малко 19 хабилитирани лица или доктори на науките. Не по-малко от половината плюс един от членовете на съвета трябва да са хабилитирани лица или доктори на науките в съответната научна област или научна специалност, по която е обявен конкурсът.

Чл. 19. Президиумът на Висшата атестационна комисия определя кои научни съвети по кои научни области могат да провеждат защита на дисертационни трудове и избори за хабилитиране на научни работници.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 94 от 1986 г. и бр. 10 от 1990 г.) Процедурата за защита на дисертационни трудове се открива, а конкурсите за избиране на хабилитирани научни работници се обявяват по решение на съответните научни съвети.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 94 от 1986 г., отм. бр. 10 от 1990 г.).

- Чл. 21. (1) Научният съвет избира рецензенти на представените дисертационни или хабилитационни трудове.
- (2) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) За рецензенти на трудове за получаване на научната степен "доктор" и за даване на научните звания "старши научен сътрудник II степен" и "доцент" се избират двама хабилитирани научни работници, от които поне един професор, старши научен сътрудник I степен или доктор на науките.
- (3) За рецензенти на трудове за получаване на научната степен "доктор на науките" или за даване на научните звания "старши научен сътрудник I степен" и "професор" се избират трима хабилитирани научни работници, от които поне двама професори, старши научни сътрудници I степен или доктори на науките.
- (4) Докторите на науките могат да бъдат рецензенти независимо от това, дали са хабилитирани.
- (5) По специалностите, по които няма достатъчен брой старши научни сътрудници I степен, професори и доктори на науките, с разрешение на Висшата атестационна комисия могат да се избират за рецензенти и други хабилитирани научни работници
- Чл. 22. (1) Рецензентите са длъжни да представят рецензиите си не по-късно от три месеца след получаване на материалите.
- (2) В рецензиите трябва да бъдат посочени и обосновани приносите на кандидатите и наличието на всички останали условия за даване на съответната научна степен или звание.
- (3) За съзнателно дадени неверни преценки рецензентите носят дисциплинарна отговорност.
- Чл. 23. (1) Заседанието на научния съвет се счита за редовно, ако присъствуват най-малко 2/3 от неговия списъчен състав.
- (2) При определяне на списъчния състав на научния съвет не се вземат пред вид членовете, които се намират в чужбина, отсъствуват поради болест или им е разрешен продължителен отпуск. По този ред могат да се приспадат до 1/6 от членовете на научния съвет.
- (3) Научният съвет взема решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния състав, определен по реда на предходната алинея.
- (4) Гласуването е тайно.
- Чл. 24. (1) Защитата на дисертационни трудове се провежда на публични заседания на научния съвет.
- (2) При провеждане на избори за хабилитиране на научни работници присъствуват само членовете на научния съвет.
- (3) Защитата на дисертационни трудове и изборите за хабилитиране на научни работници по материали с поверителен характер се провеждат на закрити заседания.
- Чл. 25. (1) При проведена защита или избор протоколът от заседанието и другите материали се изпращат на съответната научна комисия.
- (2) Когато с решението на научния съвет се прави предложение за даване на научна степен или звание, научната комисия взема съответно решение съгласно чл. 18 от този закон.
- (3) В случаите, когато с решението на научния съвет не се прави предложение за даване на научна степен или звание, съответната научна комисия дава мнение пред Президиума на Висшата атестационна комисия дали при вземането на това решение е допуснато съществено отклонение от установените критерии, Президиумът на Висшата атестационна комисия, ако установи, че е допуснато съществено отклонение от установените критерии, може да отмени решението и да върне случая за ново разглеждане от научния съвет или сам да реши въпроса.
- Чл. 26. (1) Научният съвет може да направи възражение в месечен срок срещу решението на научната комисия, с което се отказва даване на научна степен или звание.
- (2) По възражението се произнася научната комисия.
- Чл. 27. (Доп. - ДВ, бр. 61 от 1981 г. и бр. 10 от 1990 г.) (1) Когато решението на научната комисия и на научния съвет по ал. 2 на чл. 18, с което се дава, или решението, с което повторно се отказва даване на научна степен или звание, се отклонява съществено от установените критерии, Президиумът на Висшата атестационна комисия може да го отмени и да върне материалите за ново разглеждане.
- (2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 10 от 1990 г.) Президиумът на Висшата атестационна комисия може да образува производство по предходната алинея най-късно два месеца след получаване на материалите от научната комисия и от научния съвет по ал. 2 на чл. 18. В противен случай решението на научната комисия се счита за окончателно.
- (3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 1981 г., доп. - ДВ, бр. 10 от 1990 г.) Когато в случаите по ал. 1 научната комисия и научният съвет по ал. 2 на чл. 18 потвърди решението си и Президиумът на Висшата атестационна комисия отново образува контролно производство, той може сам да реши въпроса.

Чл. 27а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 1981 г.) Решенията на Президиума на Висшата атестационна комисия по чл. 25, ал. 3 и чл. 27, ал. 3 са окончателни, не могат да се преразглеждат и не подлежат на съдебен контрол.

Чл. 28. (1) Кандидатите за научни степени и звания могат в месечен срок да правят възражения срещу отрицателните решения на научните съвети и на научните комисии само за допуснати нарушения по процедурата или за неправилно изчисляване на необходимото мнозинство.

(2) Тези възражения се разглеждат от Президиума на Висшата атестационна комисия.

(3) При допуснато съществено нарушение на процедурата се провежда нова защита или избор, съответно ново заседание на научната комисия. Решението, което е взето с неправилно изчисляване на мнозинството, се изменя от научния съвет или от научната комисия в съответствие с действителния резултат от гласуването.

Чл. 29. (1) Научните звания "асистент", "научен сътрудник" и "преподавател" се дават от съответните научни съвети чрез конкурс въз основа на изпит по специалността, положен с успех най-малко много добър (5,00).

(2) Когато на конкурса се явят един или повече кандидати с научна степен, защитили дисертация по съответната научна специалност, те не полагат изпит, а се провежда избор от научния съвет.

(3) Ако по реда на предходната алинея не бъде избран нито един от кандидатите с научна степен, провежда се изпит, в който участвуват всички кандидати.

Чл. 30. (Изм. - ДВ, бр. 10 от 1990 г.) (1) Не може да бъде дадена научна степен или звание, а дадената се отнема на лице, спрямо което е постановена влязла в сила присъда за тежко умишлено или за позорно престъпление.

(2) Отнема се научната степен или научното звание и когато бъде установено, че трудовете, въз основа на които е дадена, или значителни части от тях са написани или създадени от друго лице.

(3) Отнема се научното звание и на лице, което, след като е хабилитирано по установения ред, в определения с правилника срок не заеме длъжността, на която е назначено.

Чл. 31. (1) В случаите по предходния член научните степени и научните звания се отнемат:

а) научните степени и научните звания "старши научен сътрудник II степен", "доцент", "старши научен сътрудник I степен" и "професор" - от съответната научна комисия;

б) научните звания "асистент", "научен сътрудник" и "преподавател" - от съответния научен съвет.

(2) Засегнатите лица могат в месечен срок от получаването на съобщението да обжалват решението за отнемане на научната степен или звание:

а) в случаите по буква "а" на предходната алинея пред Президиума на Висшата атестационна комисия;

б) в случаите по буква "б" на предходната алинея пред съответния министър или ръководител на друго ведомство.

V. ВИСША АТЕСТАЦИОННА КОМИСИЯ

Чл. 32. (Изм. - ДВ, бр. 12 от 1977 г. и ДВ, бр. 94 от 1986 г.) Висшата атестационна комисия е към Министерския съвет и се състои от президиум и научни комисии по отделни научни области или специалности.

Чл. 33. (1) Президиумът на Висшата атестационна комисия се състои от председател, заместник-председател, научен секретар и членове.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 1977 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 1986 г.) Председателят, заместник-председателят и научният секретар на Висшата атестационна комисия се назначават от председателя на Министерския съвет за срок от три години по предложение на председателя на Министерския съвет, а членовете на Президиума и на научните комисии на Висшата атестационна комисия се назначават за същия срок от председателя на Министерския съвет.

(3) В Президиума на Висшата атестационна комисия се включват хабилитирани научни работници и доктори на науките.

4) Едно лице не може да бъде последователно в състава на Президиума на Висшата атестационна комисия повече от два мандата.

(5) Всеки три години се подменя най-малко 1/2 от състава на Президиума на Висшата атестационна комисия.

Чл. 34. Президиумът на Висшата атестационна комисия:

а) определя кои научни съвети по кои области на науката могат да провеждат защита на дисертационни трудове и избори за хабилитиране на научни работници;

б) конкретизира критериите за даване на научни степени и звания в отделните области на науката;

- в) осъществява методическо ръководство на научните съвети и научните комисии по даване на научни степени и звания;
- г) упражнява контрол и внася единство в критериите за даване на научни степени и звания;
- д) издава разрешения за защита на дисертационни трудове в чужбина, утвърждава и приравнява получени в чужбина научни степени;
- е) издава диплом за научните степени и свидетелства за научните звания "старши научен сътрудник II степен", "доцент", "старши научен сътрудник I степен" и "професор";
- ж) разглежда възражения за нарушаване на процедурата и за неправилно изчисляване на необходимото мнозинство от научните съвети и от научните комисии.
- Чл. 35. Президиумът на Висшата атестационна комисия дава разрешение за защита на дисертационни трудове в чужбина само за онези клонове на науката, които не са застъпени или не са достатъчно развити в Народна република България, както и в случаите, когато това е от интерес за предоставянето на българската наука в чужбина.
- Чл. 36. (1) Заседанията на Президиума и на научните комисии на Висшата атестационна комисия се считат за редовни, ако присъствуват 2/3 от техния списъчен състав.
- (2) Президиумът и научните комисии на Висшата атестационна комисия вземат решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния им състав.
- (3) При определяне на списъчния състав по предходните алинеи не се вземат предвид членовете, които се намират в чужбина, отсъствуват поради болест или им е разрешен продължителен отпуск. По този ред могат да се приспаднат до 1/6 от членовете на президиума и на научните комисии на Висшата атестационна комисия.
- (4) Гласуването е тайно.
- Чл. 37. (1) Научните комисии се състоят от председател и 8 до 14 членове.
- (2) В състава на научните комисии се включват хабилитирани научни работници и доктори на науките.
- (3) Едно лице не може да бъде последователно член на научна комисия повече от два мандата.
- (4) Членовете на научните комисии се назначават за срок от три години. Всеки три години се подменя най-малко 1/2 от състава на научните комисии.
- Чл. 38. Научни работници от един институт или факултет не могат да съставляват повече от половината от членовете на научната комисия.

VI. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- Чл. 39. (1) Научните работници могат да преминават на работа по същата специалност и със същото научно звание от една в друга научна организация въз основа само на избор на научния съвет на приемащата научна организация след обявяване на конкурс по установения ред.
- (2) Този ред се прилага и при преминаване:
- а) на научни сътрудници на работа като асистенти и обратно;
- б) на доценти на работа като старши научни сътрудници II степен и обратно и
- в) на професори на работа като старши научни сътрудници I степен и обратно.
- (3) Даването на нови научни звания по смисъла на предходната алинея става: по буква "а" – от научния съвет на приемащата научна организация, а по букви "б" и "в" - от научната комисия на Висшата атестационна комисия по предложение на научния съвет на приемащата научна организация.
- (4) При преминаването на хабилитираните научни работници от научноизследователски на научнопреподавателски длъжности се спазват изискванията на чл. 11 и чл. 14 за осигурена педагогическа дейност.
- Чл. 39а. (Нов - ДВ, бр. 59 от 1992 г., отм., бр. 28 от 1996 г.)
- Чл. 40. Хабилитираните научни работници запазват научните си звания и след като престанат да заемат научни длъжности.
- Чл. 41. Лицата с научна степен получават към заплатата допълнително възнаграждение, определено от Министерския съвет.
- Чл. 42. (1) Научните работници подлежат на периодично атестиране не по-рядко от един път на пет години.
- (2) Редът и начинът на атестирането се определят с правилник, утвърден от Министерския съвет.
- Чл. 43. (Изм. - ДВ, бр. 112 от 1995 г.) Лицата, които завършват редовна докторантура, подлежат на централно разпределение по ред, установен от Министерския съвет.

VII. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 44. Научнопреподавателските работници, които до влизане в сила на този закон са получили научното звание "преподавател" или "старши преподавател" и преподават на специалисти, запазват званията и длъжностите си за срок от пет години. Ако през това време не се хабилитират, те получават научното звание "асистент" и се преназначават на асистентски длъжности.

Чл. 45. (1) Научните звания по конкурси, за които са произведени избори, както и научните степени въз основа на защиты, които са произведени или насрочени до влизане в сила на този закон, се дават при спазване на досегашните изисквания.

(2) Решенията за даване на научни звания и степени по произведени вече избори и защиты се утвърждават по досегашния ред. Насрочените защиты на дисертационни трудове се произвеждат пред органа, предвиден по досегашния ред, а решенията за даване на научни степени въз основа на тях се вземат по реда, установен в този закон.

(3) Решенията на научните комисии за даване на научни звания и степени, взети до влизане в сила на този закон, подлежат на утвърждаване от Президиума на Висшата атестационна комисия.

(4) Всички конкурси за получаване на научни звания, обявени до влизането на този закон в сила, продължават по реда, установен от този закон.

Чл. 46. За прилагането на този закон се издава правилник, утвърден от Министерския съвет.

Чл. 47. Този закон отменя разпоредбите на Закона за висшето образование, които се отнасят до условията и реда за даване и отнемане на научни степени и научни звания.

(Изм. - ДВ, бр. 94 от 1986 г.) Изпълнението на закона се възлага на председателя на Министерския съвет.

ПРАВИЛНИК ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ УТВЪРДЕН С РАЗПОРЕЖДАНЕ М 303 НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 29 ЮЛИ 1972 Г., ОБН., ДВ, бр. 63 от 11 август 1972 г., изм., бр. 13 от 1984 г., бр. 85 от 1985 г., доп., бр. 13 от 1992 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. Научните степени "кандидат на науките" и "доктор на науките" се дават в областта на следните науки: математически, физически, химически, географски, геолого-минералогически, биологически, селскостопански, философски, икономически, исторически, педагогически, юридически, филологически, медицински, фармацевтически, ветеринарно-медицински, технически, архитектурни, изкуствознание и военни.

1.2 Президиумът на Висшата атестационна комисия може да определя и други области на науката, в които да се дават научни степени.

2. Научна степен "почетен доктор" се дава от академиите и висшите учебни заведения на чужди граждани със съгласие на Президиума на Висшата атестационна комисия за всеки отделен случай.

II. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ

3.1. Дисертационният труд за получаване на научните степени "кандидат на науките" и "доктор на науките" може да бъде: научноизследователски труд, отпечатан изцяло или в съществени негови части; оригинално творческо научно постижение (откритие, изобретение, конструкторска, технологическа или друга научно-приложна разработка), което е внедрено в практиката.

3.2. Част от колективен труд, която отговаря на изискванията за дисертационен труд, може да се представи за защита, ако в отпечатания текст е посочено изрично, че тя е създадена от кандидата.

3.3. Когато авторството на дисертационен труд, който е част от колективен труд, не е посочено изрично, то се установява с писмена декларация от всички съавтори, заверена от ръководството на съответната научна организация, в която той е представен за защита.

4.1. Научноизследователският труд, представен за дисертационен, се счита за отпечатан, когато е издаден в страната или в чужбина като монография, студия или научна статия в научни списания, годишни научни издания или специализирани научни сборници.

4.2. Научноизследователският труд, представен за дисертационен, който съдържа данни или сведения от поверителен характер, може да бъде защищаван и когато е отпечатан за вътрешно или служебно ползуване. Поверителният характер се установява в съответствие с разпоредбите на Правилника за организацията на работата по опазването на държавната тайна на НРБ.

5.1. Творческото научно постижение, представено като дисертационен труд, трябва да е внедрено и да има оригинален научен принос за решаване на научни или научно-приложни проблеми, свързани с нуждите на социалистическото развитие на страната.

5.2. Внедряването на творческото научно постижение се установява с писмен документ, издаден от ръководството на организацията-внедрител.

III. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ

6. При допускане на кандидатите до конкурс за получаване на научни звания се вземат предвид техните постижения в науката или практиката, както и политическите и моралните им качества.

7.1. Кандидатите за преподаватели трябва да имат най-малко 2-годишен стаж по специалността след завършване на висшето образование.

7.2. Кандидатите за асистенти, научни сътрудници и преподаватели не трябва да бъдат по-възрастни от 35 години, а ако имат научна степен - от 40 години. Възрастта се изчислява към датата на изтичане срока за подаване на документите.

8.1. (Дон. - ДВ, бр. 85 от 1985 г.) Конкурсите за доценти и професори се обявяват от научните организации, които обучават студенти и кадри с висше образование, при наличие на осигурен минимум педагогическа дейност, определен от Министерския съвет. Висшата атестационна комисия може по изключение да определи по-малък минимум за педагогическа дейност съобразно конкретните условия на обучение.

8.2. До конкурс за доценти и професори се допускат всички кандидати, които отговарят на изискванията, независимо дали преди или по време на конкурса са извършили учебно-педагогическа работа.

9.1. Кандидатите за получаване на научните звания "доцент" и "старши научен сътрудник II степен" трябва да представят и допълнително отпечатани научноизследователски трудове или материали за внедрени оригинални творчески научни постижения (описания, чертежи, схеми и др.) на високо научно равнище; които не са част от дисертационен или хабилитационен труд.

9.2. Кандидатите за доценти и старши научни сътрудници II степен без научна степен трябва да имат най-малко 10-годишен производствен, научно-педагогически или научноизследователски стаж.

9.3. Високата квалификация на специалистите от практиката се определя от техния принос при прилагане постиженията на науката и техническия прогрес в производството, управлението и социалистическата култура и изкуство.

10.1. Кандидатите за получаване на научните звания "професор" и "старши научен сътрудник I степен" трябва да представят и допълнително отпечатани научно-изследователски трудове или материали за внедрени оригинални творчески научни постижения на особено високо научно равнище, които не са части от дисертационния труд.

10.2. Допълнително отпечатаните научни изследвания или внедрени оригинални творчески научни постижения не могат да представляват части от дисертационния труд или от хабилитационния труд, въз основа на който е дадена научна степен или научните звания "доцент" или "старши научен сътрудник II степен".

11.1. Хабилитационен труд може да бъде научноизследователски труд или оригинално творческо научно постижение.

11.2. Хабилитационният труд за получаване на научните звания "доцент" и "старши научен сътрудник II степен" трябва да съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

11.3. Хабилитационният труд за получаване на научните звания "професор" и "старши научен сътрудник I степен" трябва да съдържа теоретически обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които съответствуват на съвременните постижения и представляват значителен оригинален принос в науката.

11.4. Научноизследователският труд, представен за хабилитационен, както и другите представени научни изследвания, трябва да бъдат отпечатани изцяло или в съществени части по реда на т. 4.1, съответно по реда на т. 4.2.

11.5. Оригиналният творческо научно постижение, представено като хабилитационен труд, трябва да е внедрено в практиката. Внедряването се доказва по реда на т. 5.2.

11.6. Авторството на хабилитационен труд, който представлява част от колективен труд, се установява по реда на т. 3.2 и 3.3.

12. За дисертационен (хабилитационен) труд може да се представи научно изследване или оригинално творческо научно постижение, което по проблематика е продължение на вече защитени дисертационни или приети хабилитационни трудове и съдържа нови съществени приноси, съгласно с изискванията на закона и този правилник.

13. При хабилитирането се вземат предвид и учебно-педагогическата и възпитателната работа на кандидата, включително и качеството на написаните от него учебници и учебно-методически пособия, а също и научните доклади, изнесени на конгреси, конференции или симпозиуми, които не са отпечатани.

IV. РЕД ЗА ДАВАНЕ И ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ И НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ

A. Общи разпоредби

14. Научни организации по смисъла на този правилник са: академиите, научните обединения, научно-учебните обединения, единните центрове за наука и подготовка на кадри, висшите учебни заведения, факултетите, центрoвете за научноизследователска и развойна дейност, научните институти, научните центрове и самостоятелните научни лаборатории.

1. Президиумът на Висшата атестационна комисия по предложение на съответното ведомство определя кои научни съвети, по кои научни направления или области и за кои научни степени и научни звания имат право да приемат защиты и да произвеждат избори за хабилитиране.

15.2. Президиумът на Висшата атестационна комисия може да даде право на специализирани научни съвети в рамките на една научна организация да произвеждат избори за хабилитиране и да приемат защиты. В тези съвети се включват хабилитирани лица и доктори на науките по съответното научно направление или област от същата научна организация и от други организации. Техният състав се утвърждава от Президиума на Висшата атестационна комисия.

15.3. Комитетът за наука, технически прогрес и висше образование по предложение на съответното ведомство определя кои други, освен определените по реда на т. 15.1 и 15.2 научни съвети, имат право да дават научните звания "асистент", "научен сътрудник" и "преподавател".

15.4. Правото да приемат защиты и да произвеждат избори за хабилитиране се дава на научни съвети, в състава на които има най-малко 7 щатни и общо 15 хабилитирани лица или доктори на науките по съответното научно направление или област.

15.5. Научните звания "асистент", "научен сътрудник" и "преподавател" се дават от научните съвети, в състава на които има най-малко 11 хабилитирани лица или доктори на науките.

15.6. За научните организации, чиито научни съвети нямат право да приемат защиты и да произвеждат избори. Президиумът на Висшата атестационна комисия определя в кои научни съвети и по кои научни направления или области да се приемат защиты и да се произвеждат изборите за хабилитиране, а Комитетът за наука, технически прогрес и висше образование - в кои научни съвети да се произвеждат изборите за асистенти, научни сътрудници и преподаватели.

16.1. (Предишен текст на чл. 16 - ДВ, бр. 13 от 1984 г.) При избори за даване на научни звания и при защиты на дисертационни трудове право на гласуване имат членовете на научния съвет, които са хабилитирани, или доктори на науките.

16.2. (Нова - ДВ, бр. 13 от 1984 г.) При защита на дисертация по смисъла на чл. 4, ал. 2, буква "б" от Закона за научните степени и научните звания право на гласуване имат и изтъкнатите специалисти от практиката, които Висшата атестационна комисия включва за всеки отделен случай в списъчния състав на съответния научен съвет.

17.1. Заседанието на научния съвет за приемане на защиты и за произвеждане на избори, както и за отнемане на научни степени и научни звания е редовно, ако присъствуват най-малко 2/3 от списъчния състав на хабилитираните лица и докторите на науките.

17.2. При установяване списъчния състав на хабилитираните лица и докторите на науките, не се вземат предвид тези от тях, които се намират в чужбина или отсъствуват поради болест. По този ред могат да се приспадат най-много до 1 /6 от хабилитираните лица и докторите на науките - членове на научния съвет.

17.3. Членовете на научния съвет, които защищават дисертационен труд или участвуват в конкурс за хабилитиране, не се включват в списъчния състав на съвета и нямат право на глас.

18. Научният съвет взема решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния му състав, определен по реда на т. 17.1 и 17.2.

Б. Ред за даване на научни степени

19.1 Предложението до научния съвет за защита на дисертационен труд за получаване на научна степен се прави от научно звено (сектор, отдел, катедра, секция и др.).

19.2 За редовните и задочни аспиранти предложенията се правят от научното звено, в което те са зачислени в аспирантура.

20.1. Научното звено обсъжда дисертационния труд най-късно един месец след представянето му.

20.2. Заседанието на научното звено се счита за редовно, ако присъствуват най-малко 2/3 от неговите членове, които са хабилитирани или имат научна степен.

20.3. В обсъждането на дисертационния труд могат да участвуват всички научни работници, които са членове на научното звено, включително и нещатаните.

20.4. Научното звено взема решенията си чрез явно гласуване с мнозинство повече от половината от присъстващите щатни членове.

20.5. Решението на научното звено, с което се предлага откриване на процедура за защита, се изпраща в 7-дневен срок на съответния научен съвет.

21. При отрицателно решение на научното звено дисертантът може да представи дисертационния си труд в научния съвет, ако приложи положителни отзиви от три хабилитирани лица или доктори на науките в същото научно направление, независимо от местоработата им. Отзивите за дисертационния труд за получаване на научна степен "доктор на науките" се дават от професори, старши научни сътрудници I степен или доктори на науките.

22. Към молбата до научния съвет дисертантите прилагат:

а) препис от решението на научното звено;

б) личен формуляр по установения образец;

в) диплом за завършено висше образование;

г) дисертационен труд в 4 екземпляра;

д) автореферат в 4 екземпляра (на пишеща машина);

е) удостоверение за успешно положени изпити от кандидатския минимум (от лицата, които не са хабилитирани);

ж) отпечатани или приети за печат научни трудове или материали за внедреното творческо постижение, свързани с дисертационния труд, в 1 екземпляр;

з) характеристика за деловите, политическите и моралните качества на дисертанта, която се дава съответно от научната организация, предприятието или учреждението, където той работи.

23.1. Научният съвет в едномесечен срок от получаване молбата на кандидата избира рецензенти, които са длъжни да представят рецензиите си не по-късно от три месеца след получаване на материалите.

23.2. На рецензентите се предават по един екземпляр от дисертационния труд и автореферата.

24.1. По специалностите, по които няма достатъчно старши научни сътрудници I степен, професори или доктори на науките, по предложение на научния съвет, съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия дава разрешение по изключение да се избират за рецензенти други хабилитирани научни работници от същото научно направление.

24.2. По изключение, когато у нас няма достатъчно специалисти, съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия може да разреши избирането на рецензенти от чужбина.

25.1. В едномесечен срок от възлагането на рецензията рецензентите са длъжни да дадат предварителен отзив дали да бъде допуснат дисертационния труд до защита и дали авторефератът го отразява пълно и точно.

25.2. Авторефератът се отпечатва след получаването на поне един положителен предварителен отзив.

25.3. След отпечатването авторефератът се изпраща от научната организация за отзив на определените от научния съвет ведомства, организации и лица.

26. Когато предварителните отзиви на рецензентите са отрицателни, дисертационният труд се връща за допълнително обработване, след което кандидатът има право да го защитава и при повторни отрицателни отзиви.

27. В рецензиите трябва да бъде изтъкнато теоретическото и практическото значение на разработените в дисертационния труд проблеми и да се направят обосновани изводи дали той отговаря на изискванията на закона.

28.1. Научният съвет насрочва защитата не по-късно от 30 дни след представянето на рецензиите.

28.2. Съобщението за времето и мястото на защитата трябва да бъде обнародвано в един от централните ежедневници не по-късно от 14 дни преди защитата. В него се посочват: името на дисертанта, темата на дисертацията, имената на рецензентите и научния ръководител (ако има такъв), датата и мястото на защитата и мястото, където интересувашите се могат да се запознаят с дисертационния труд и рецензиите.

28.3. Научната организация изпраща писмена покана и автореферата на членовете на научния съвет и покани на определените ведомства, организации и лица не по-късно от 14 дни преди защитата.

29.1. В разискванията при защитата могат да вземат участие всички присъстващи лица.

29.2. Дисертационните трудове по материали с поверителен характер се защитават на закрито заседание на научния съвет.

29.3. Участието на рецензентите е задължително. Изключение се допуска, когато единият от тях е в чужбина или отсъства поради болест, при условие, че неговата рецензия е положителна. В противен случай защитата се отлага и се насрочва отново по реда на т. 28.2.

29.4. Защитата започва, след като се установи наличието на необходимия кворум.

30.1. Председателят на научния съвет съобщава съдържанието на представените документи и материали. След него научният ръководител, а когато няма такъв ръководител-, определено от научното звено хабилиотирано лице или доктор на науките, дава характеристика на научните, постижения на дисертанта. След това дисертантът излага основните положения на защитавания дисертационен труд.

30.2. Разискванията започват с прочитането на рецензиите.

30.3. Дисертантът е длъжен да вземе отношение по зададените въпроси и направените критични бележки.

30.4. Разискванията по дисертационния труд приключват при съгласието на повече от половината от присъстващите членове на съвета, взето с явно гласуване.

31.1. След приключване на разискванията научният съвет взема решение по защитата с тайно гласуване. Ръководителят на научната организация изпраща препис от протокола и решението на научния съвет заедно с всички документи по т 22 на съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия най-късно 14 дни след заседанието на научния съвет (дисертационният труд се изпраща в 2 екземпляра, а авторефератът - в 15 екземпляра).

31.2 След положително решение на Висшата атестационна комисия третият екземпляр от дисертационния труд се предава в библиотеката на научната организация, а четвъртият - в научното звено, посочено в т. 19.1.

32 Научната комисия разглежда предложението на научния съвет най-късно до един месец от деня на получаване на материалите по защитата.

33. Президиумът на Висшата атестационна комисия издава диплом по установен образец на лицата, получили научна степен, и уведомява писмено научната организация, където е извършена защитата.

34. Лицата, получили научна степен, придобиват права от датата на решението на научната комисия на Висшата атестационна комисия или от датата на окончателното решение, ако е образувано производство по реда на чл. 27, ал. 2 от закона.

35. Разходите, направени във връзка със защитата на дисертационни трудове, са за сметка на научната организация, в която се извършва защитата.

36. Висшата атестационна комисия изпраща единия екземпляр от дисертационния труд на лицето, получило научна степен, в Народната библиотека "Кирил и Методий", а втория - в Централния институт за научно-техническа информация.

В. Ред за даване на научните звания

37.1 Конкурсите за асистенти, научни сътрудници и преподаватели се обявяват от Правилник за прилагане на ЗНСЗ научните организации по решение на научните им съвети, ако има осигурени щатни длъжности.

37.2. Конкурсите се обявяват в "Държавен вестник" и един ежедневник, като се посочват: наименованието на научната организация и на научната специалност, срокът за подаване на документите и други условия за участие в конкурса, специфични за научната организация, ако не противоречат на изискванията, определени от закона и този правилник.

37.3. Срокът за подаване на документи е от 1 до 3 месеца.

38. Конкурсите за асистенти, научни сътрудници и преподаватели в научните организации от системата на Министерството на народната отбрана и на Министерството на вътрешните работи се обявяват със заповед на съответния министър.

39. Кандидатите за получаване на научните звания "асистент", "научен сътрудник" и "преподавател" подават в научната организация, обявила конкурса, следните документи:

- а) молба за допускане до конкурс;
- б) автобиография;
- в) диплом за завършено висше образование;

г) характеристика за деловите и политическите качества от местоработата, а за младите специалисти, които кандидатствуват непосредствено след завършване на образованието си, от съответното висше учебно заведение;

д) документ за трудов стаж (за преподавателите);

е) медицинско свидетелство;

ж) документ за отбита или уредена военна служба;

з) списък на публикации, изобретения, рационализации и други научни и научно-приложни разработки (ако имат такива разработки).

40.1. Допускането на кандидатите до конкурс се решава от ръководителя на научната организация по доклад на назначена от него комисия в състав: неговият заместник по научната част - за председател, представители на ръководствата на партийната, профсъюзната и комсомолската организация и завеждащ отдела (службата) "Личен състав".

40.2 Кандидатите се уведомяват писмено от ръководителя на научната организация не по-късно от 14 дни след изтичане срока за подаване на документите. В същия срок на допуснатите кандидати се изпраща въпросникът за конкурсния изпит и се съобщават датата, часът и мястото за произвеждане на конкурсните изпити, а така също и къде могат да получават сведения относно произвеждането на изпитите.

40.3. Конкурсния изпит се произвежда по обявената специалност в срок от 14 до 30 дни от датата на изпращане на съобщението.

41.1 Изпитът се произвежда от комисия, назначена от ръководителя на научната организация.

41.2. В комисията се включват три хабилитирани лица или доктори на науките от същата научна специалност, единият от които е ръководителят на научното звено, ако е хабилитирано лице или има научна степен. При липса на достатъчно хабилитирани лица или доктори на науките един член на комисията може да бъде научен работник с научна степен "кандидат на науките".

42. Получилите оценка най-малко мн. добър (4,50) на писмения изпит се допускат до устен изпит. Устният изпит се произвежда върху темите (въпросите) от писмения изпит. Успешно положили конкурса са кандидатите, които са получили средна бележка от писмения и устния изпит най-малко мн. добър (5,00).

43. За резултатите от конкурсния изпит се уведомяват всички кандидати. Комисията, 7 дни след приключване на изпита, представя писмен доклад в научния съвет само за успешно положилите изпита, в който се отразяват за всеки кандидат: оценката от изпита, трудовият му стаж, публикациите, научните и научно-приложните разработки, трудовите отличия, моралните и политическите качества и други данни, свързани с работата на кандидатите като специалисти. В заключението си комисията дава мотивирано предложение за избор.

44. Докладът на комисията се предоставя на разположение на кандидатите и на членовете на научния съвет най-късно 7 дни преди заседанието на научния съвет. Кандидатите могат да направят писмено възражение до научния съвет по предложението на комисията до произвеждането на изборите.

45.1 Научният съвет в едномесечен срок от представяне доклада на комисията произвежда избор.

45.2. Решенията на научния съвет са окончателни.

46. Резултатите от избора се съобщават писмено на всички кандидати до 14 дни след заседанието на научния съвет.

47. Избраните кандидати се назначават от ръководителя на научната организация до 1 месец от съобщението за избирането им.

48. Лицата, непостъпили в длъжност в двумесечен срок от писменото уведомяване за назначаването им, губят научните звания, които са дадени при избора, и правото да заемат съответната научна длъжност, освен в случаите, когато са били възпрепятствувани поради болест, военна служба или продължителна командировка в чужбина, което се доказва с медицинско свидетелство или с препис от заповедта.

49. Ръководителите на министерства, ведомства, стопански и научни организации са длъжни да изготвят съответната характеристика по т. 39, буква "г" и да освободят избраните лица за асистенти, научни сътрудници или преподаватели в определения срок въз основа на чл. 29, буква "а" или "л" от Кодекса на труда.

50. На членовете на изпитните комисии, които са от други организации, се заплаща съответен хонорар, определен с наредба на Министерството на финансите и Министерството на труда и социалните грижи.

51.1. Конкурсите за доцент, старши научен сътрудник II степен, професор и старши научен сътрудник I степен се обявяват по реда на т. 37.1. Решенията за обявяване на конкурси се

изпращат за утвърждаване от Комитета за наука, технически прогрес и висше образование чрез съответното ведомство.

51.2. (Доп. - ДВ, бр. 85 от 1985 г.) Сроктът за подаване на документите е от 2 до 4 месеца. По изключение с разрешение на председателя на Висшата атестационна комисия този срок може да бъде по-малък.

51.3. Конкурсите за доцент, старши научен сътрудник II степен, професор и старши научен сътрудник I степен в научните организации от системата на Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи се обявяват със заповед на министъра.

52.1. Кандидатите подават в научната организация посочените документи в т. 39, букви "а", "в" и "г", научните трудове и материалите за внедрени творчески постижения, включително и хабилитационен труд, когато такъв се изисква, в три екземпляра.

52.2. Когато се произвеждат избори за научни звания на кандидати от друга организация, изисква се писмено мнение от местоработата им за техните делови, политически и морални качества. Мнението се дава от ръководството на организацията по искане на научната организация, в която се произвежда изборът.

53.1. До 1 месец след изтичане срока за подаване на документите научният съвет избира рецензенти при условията на т. 23.1.

53.2. В случаите, когато се представя хабилитационен труд, той се рецензира заедно с останалите научноизследователски трудове и творчески научни постижения на кандидатите. Дисертационните трудове се вземат предвид, но не се рецензират по същество.

53.3. Рецензентите в заключение на рецензиите си задължително дават мнение относно избора.

54. При избора на хабилитирани научни работници присъствуват само членовете на научния съвет и рецензентите. Членовете на научния съвет, които участвуват в конкурса, не присъствуват на заседанието.

55. В 14-дневен срок след избора научната организация изпраща в съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия документите и материалите на всички кандидати.

56.1. Научната комисия взема решение по предложенията на научните съвети в срок от 1 месец след постъпването им.

56.2. При особени случаи научната комисия може да назначи допълнителен рецензент, като срокът за вземане на решение по избора се удължава до 3 месеца.

57. Научните изследвания или творческите научни постижения с поверителен характер, представен за получаване на научните звания "доцент", "старши научен сътрудник II степен", "професор" и "старши научен сътрудник I степен", се възлагат на рецензенти, които имат право на достъп до такива материали.

58. Президиумът на Висшата атестационна комисия издава свидетелства по установен образец на лицата, които са получили научните звания "доцент", "старши научен сътрудник II степен", "професор" и "старши научен сътрудник I степен", и уведомява писмено научната организация, която е обявила конкурса.

59. Хабилитираните лица се назначават най-късно до 3 месеца след решението на Висшата атестационна комисия. При назначаването им се прилагат правилата на т. 48 и т. 49.

Г. Ред за отнемане на научните степени и научните звания

60. Извършването на тежко умишлено престъпление се установява с препис от присъдата, а преценка за позорно престъпление се дава от научния съвет на научната организация или от ръководството на ведомството или организацията, където лицето е на основна работа, като се вземат предвид разпоредбите на Наказателния кодекс.

61. Предложението за отнемане на научна степен или научно звание се прави от научните съвети или ръководствата на организациите или ведомствата и се изпраща на съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия в едномесечен срок от вземане на решението. Към него се прилагат всички материали от проучването, препис от присъдата и препис от протокола на заседанието, на което е взето решението.

62. Освобождаването от длъжност на асистентите, научните сътрудници и преподавателите става от ръководителя на научната организация след решение на научния съвет.

63.1. Предложенията на научните организации за отнемане на научни звания на хабилитирани научни работници въз основа на атестиране се представят в научните комисии на Висшата атестационна комисия от ръководителя на научната организация заедно с препис от решението на научния съвет, в едномесечен срок след заседанието на съвета.

63.2. Към преписа от решението се прилагат всички материали по атестирането на научния работник.

64. Редът и изискванията при вземане решения в научните съвети и в научните комисии за отнемане на научни степени и научни звания са същите, както при даването им, с изключение на

това, че не се избират рецензенти при отнемане на научно звание (освен ако предложението е въз основа на извършена атестация или при случаите на чл. 30, ал. 2 на закона) и не се свикват публични заседания на научния съвет при отнемане на научна степен.

65.1. Решенията за отнемане на научна степен или научно звание могат да се обжалват от засегнатите лица в срок до 1 месец след решението на научната комисия на Висшата атестационна комисия по реда на чл. 31, ал. 2, буква "а" и буква "б" на закона.

65.2. Решенията на Президиума на Висшата атестационна комисия и на съответния министър или ръководител на друго ведомство са окончателни

V. ОРГАНИЗАЦИЯ, ЗАДАЧИ И КОМПЕТЕНЦИИ НА ВИСШАТА АТЕСТАЦИОННА КОМИСИЯ

66. Научните комисии са органи на Висшата атестационна комисия. Те се изграждат по научни области, по групи научни области или научни направления, а по изключение и по отделни специалности.

67. Основните задачи на научните комисии са: да дават мнение пред Президиума на Висшата атестационна комисия кои научни съвети, по кои научни направления или области и за кои научни степени или научни звания могат да приемат защиты и да произвеждат избори за хабилитиране; да разглеждат предложенията на научните съвети и да вземат решения за даване или отнемане на научни степени и научни звания; да дават мнение пред Президиума на Висшата атестационна комисия в случаите, когато с решението на научния съвет не се прави отклонение за даване на научна степен или научно звание или когато е допуснато съществено отклонение от установените критерии; да дават мнение пред Президиума на Висшата атестационна комисия по издаване разрешения за защита на дисертационни трудове в чужбина; да вземат решения по утвърждаването и приравняването на научни степени, които са получени в чужбина; да дават разрешения за назначаване на рецензенти от чужбина.

68. За утвърждаване и приравняване на получени в чужбина научни степени заинтересованите лица представят в съответната научна комисия на Висшата атестационна комисия:

а) молба;

б) диплом за завършено висше образование;

в) дисертационен труд в 2 екземпляра;

г) автореферат в 2 екземпляра;

д) диплом за научна степен, издаден от съответната научна организация (държавен орган), в оригинал на официално заверен превод.

69. В определени случаи научните комисии могат да привличат изтъкнати специалисти от практиката като консултанти.

70. С разрешение на Президиума на Висшата атестационна комисия членове на една научна комисия могат да бъдат привличани за конкретни случаи в работата на други комисии като консултанти.

71. На членовете на Президиума на Висшата атестационна комисия и на научните комисии се заплаща хонорар в размер, определен с наредба на Министерството на финансите и Министерството на труда и социалните грижи.

72. Предложенията на научните съвети за даване или отнемане на научни степени и научни звания се разглеждат в съответната научна комисия по доклад на един от членовете ѝ. За докладчик може да бъде определено и друго хабилитирано лице или доктор на науките от същото научно направление, както и някой от рецензентите.

73. Висшата атестационна комисия има свой печат с държавен герб.

VI. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

74.1. В случаите, когато в обявения конкурс за асистент, научен сътрудник или преподавател участвуват лица с научна степен, защитили дисертационен труд по същата специалност, и лица със същото или еквивалентно (асистент за научен сътрудник и обратно) научно звание по същата специалност, научният съвет в 30-дневен срок след изтичане срока за подаването на документите произвежда избор само за тези лица по доклад на комисия, назначена от ръководителя на научната организация.

74.2. В случай че научният съвет избере някои от тези лица и се попълни броят на обявените с конкурса места, научната организация уведомява в 14-дневен срок останалите кандидати за приключването на конкурса.

74.3. Когато при този избор не се попълни обявеният брой места, конкурсът продължава по установения ред с участието на всички неизбрани кандидати.

74.4. Изискването за възраст не се отнася за случаите, когато един нехабилиотиран научен работник участва в конкурс в същата или друга научна организация за същото или друго научно звание.

75.1. Ако в обявения конкурс за доцент, старши научен сътрудник II степен, професор или старши научен сътрудник I степен участват и едно или няколко лица със същото или еквивалентно научно звание (доцент за старши научен сътрудник II степен и обратно или професор за старши научен сътрудник I степен и обратно) и по същата специалност, научният съвет произвежда избор за всички кандидати по реда, установен с т. 51 -54.

75.2 Когато научният съвет избере лице със същото научно звание, не се прави предложение пред научната комисия на Висшата атестационна комисия.

75.3. При избирането на лице с еквивалентно научно звание Президиумът на Висшата атестационна комисия, по предложение на научния съвет, издава свидетелство за новото научно звание.

76.1. Нехабилиотираните или хабилиотираните научни работници, които са освободени от длъжност поради закриване на научната организация, на нейни структурни научни звена или филиали, поради изменения на научноизследователския или учебния план или поради други причини, произтичащи от преустройството на научния фронт и висшето образование; могат да бъдат преназначени на научна длъжност, съответстваща на научното им звание по същата специалност само с избор от научния съвет без обявяване на конкурс.

76.2. По реда на предходната алинея изборът се извършва въз основа на доклад на ръководителя на сектора, отдела, катедрата, секцията и други без назначаване на рецензенти.

76.3. Към документите за научния съвет се прилага препис от заповедта, в която изрично се посочва основанието за освобождаване от работа на научния работник.

VII. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

77. Научните работници, които заемат научните длъжности "преподавател" и "старши преподавател" (без случаите, посочени в чл. 3 от закона), ако не се хабилиотират в срок до 5 години от влизането в сила на закона, получават научното звание "асистент" без конкурс и избор, като се преназначават на научните длъжности:

а) преподавателите - на длъжността "старши асистент";

б) старши преподавателите - на длъжността "главен асистент"

78. Лицата, носители на досегашните научни звания "научен сътрудник ТТТ степен", "научен сътрудник II степен", "научен сътрудник I степен", "асистент", "старши асистент" и "главен асистент", получават научното звание "научен сътрудник", съответно "асистент", и запазват заеманите от тях научни длъжности.

79. Нехабилиотираните научни работници се назначават на следните научни длъжности: асистент, старши асистент, главен асистент, научен сътрудник ТТТ степен, научен сътрудник ТТ степен и научен сътрудник Т степен, преподавател и старши преподавател.

80. Избирането на научните работници за по-висока научна длъжност става от научния съвет въз основа преди всичко на техните постижения в научно-приложната и научно-преподавателската работа.

81. За научен сътрудник II степен се избират лица, които:

а) имат най-малко 2 години стаж като научен сътрудник III степен или

б) имат научна степен или

в) имат трудов стаж по специалността след завършване на висшето образование най-малко 4 години.

82. За старши асистент се избират лица, които:

а) имат най-малко 2 години стаж като асистенти или

б) имат научна степен или

в) имат трудов стаж по специалността след завършване на висшето образование най-малко 4 години, от които най-малко 1 година като асистенти.

83.1. За научен сътрудник I степен, гл. асистент и старши преподавател се избират лица, които имат най-малко 3 години стаж като научен сътрудник II степен, съответно като старши асистент или преподавател.

83.2. За посочените в предходната алинея научни длъжности може да се избират и лица, които имат 8 години стаж по специалността след завършване на висше образование, от които най-малко 2 години като научен сътрудник, асистент или преподавател, или имат научна степен.

84. По изключение, по решение на научния съвет с разрешение на Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, лица, които имат доказани високи резултати в учебната или научноизследователската работа, могат да бъдат избирани на по-висока научна

длъжност, независимо от изискванията, определени в т. 81, 82 и 83. Разрешенията се дават за всеки отделен случай по мотивирано предложение на съответното министерство или ведомство.

85. Лицата, носители на досегашните научни звания "доцент", "старши научен сътрудник II степен", "професор" и "старши научен сътрудник I степен", запазват званията си.

86. Разпоредбите на този правилник не се отнасят за чуждестранните преподаватели на работа в страната. Редът и условията за тяхното назначаване се уреждат с двустранни спогодби.

87.1 Всички обявени конкурси за получаване на научни звания, по които не са произведени избори до влизане на закона в сила (13 май 1972 г.), продължават по реда и изискванията, определени с този закон.

87.2 Лицата, подали документи за участие в конкурси за научни сътрудници, асистенти и преподаватели, които са по-възрастни от 35 години към датата на влизането на закона в сила, не се допускат до изпит, а явилите се не се избират от научните съвети.

87.3. Лицата, които нямат съответната научна степен, но са подали документи за участие в конкурси за доцент, старши научен сътрудник II степен, професор и старши научен сътрудник I степен, в срок от 1 месец след влизането на този правилник в сила могат да представят хабилитационен труд съгласно с изискванията и реда на закона и този правилник.

87.4 Лицата, непредставили в този срок хабилитационен труд, не могат да участвуват по-нататък в конкурса.

87.5. (Нова - ДВ, бр. 13 от 1992 г.) Президиумът на Висшата атестационна комисия да приравни научните степени и научните звания на преподавателите от Богословския факултет на СУ "Св. Климент Охридски", присъдени до 1 юли 1991 г. Съобразно Академичния правилник за научните степени к научните звания, утвърден от Светия Синод на Българската православна църква, към съответните научни степени и научни звания, уредени в Закона за научните степени и научните звания,

88 Редът и условията за назначаването на хонорувани асистенти и преподаватели се уреждат с наредба, издадена от председателя на Комитета за наука, технически прогрес и висше образование.

89. Указания по приложението на този правилник се дават от Комитета за наука, технически прогрес и висше образование.

90. Този правилник се издава въз основа на чл. 46 от Закона за научните степени и научните звания и отменя: Временния правилник за научните организации на стопанска сметка (ДВ, бр. 4 от 13.1.1967 г.); т 14-23 вкл. от Правилника за научноизследователските и проектно-конструкторски институти при ведомствата (ДВ, бр. 92/2 6. ХТТ. 1963 г.);

Правилника за научните степени (ДВ, бр. 1/1.1 1964 г.) в частта му относно условията и реда за защита на кандидатски и докторски дисертации;

Разпореждане на Министерския съвет № 128 от 20 януари 1962 г (ДВ, бр. 10/2.П. 1962 г.) за степенуване на научните сътрудници, както и всички други разпоредби, които му противоречат.